

Byla C-58/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. vasario 4 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Bundesfinanzgericht (Austrija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. sausio 30 d.

Ieškovė:

K

Atsakovė:

Finanzamt Linz (Linco mokesčių inspekcija)

Pagrindinės bylos arba prašymo priimti prejudicinį sprendimą objektas ir teisinis pagrindas

Užsakomosios paslaugos (tam tikrų su mokesčiais susijusių užduočių vykdymo) neapmokestinimas pridėtinės vertės mokesčiu dėl jos sąsajos su specialiu investicinių fondų valdymu vadovaujantis Direktyvos 2006/112/EB 135 straipsnio 1 dalies g punktu

Prejudiciniai klausimai

Ar Direktyvos 2006/112/EB 135 straipsnio 1 dalies g punktas aiškintinas taip, kad „specialių investicinių fondų valdymo“ sąvoka turi būti suprantama kaip apimanti ir valdymo bendrovės trečiajam asmeniui perduotas vykdyti su mokesčiais susijusias užduotis, kurias atliekant siekiama užtikrinti tinkamą investicinių vienetų savininkų fondo pajamų apmokestinimą?

Nurodytos Sąjungos teisės aktų nuostatos

2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 135 straipsnio 1 dalies g punktas

1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyvos 85/611/EEE dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektais (KIAVPS), derinimo 1 straipsnio 2 dalis, 5g straipsnis ir II priedas (dabar – 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/65/EB redakcija)

Nurodytos nacionalinės teisės aktų nuostatos

Umsatzsteuergesetz 1994 (1994 m. Apyvartos mokesčio įstatymas) (*BGBI.* Nr. 663/1994 – *BGBI.* I Nr. 24/2007 ir *BGBI.* I Nr. 112/2012 redakcijos) 6 straipsnio 1 dalies 8 punkto i papunktis

Investmentfondsgesetz 1993 (1993 m. Investicinių fondų įstatymas) (*BGBI.* Nr. 532/1993 – *BGBI.* I Nr. 69/2008 redakcija), konkrečiai jo 40 straipsnis, ir *Investmenfondsgesetz 2011* (2011 m. Investicinių fondų įstatymas) (*BGBI.* I Nr. 77/2011), konkrečiai jo 2 straipsnio 1 punktas, 3 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktas, 5 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies 1 punktas, 28 straipsnis, 30 straipsnio 4 dalis, 42 ir 186 straipsniai

Nurodyta Teisingumo Teismo jurisprudencija

2006 m. gegužės 4 d. Sprendimas *Abbey National plc*, C-169/04; 2013 m. kovo 7 d. Sprendimas *GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH*, C-275/11; 2014 m. kovo 13 d. Sprendimas *ATP PensionService A / S*, C-464/12; 2015 m. gruodžio 9 d. Sprendimas *Fiscale Eenheid X NV cs*, C-595/13; 1997 m. birželio 5 d. Sprendimas *SDC*, C-2/95; 2001 m. gruodžio 13 d. Sprendimas *CSC*, C-235/00; 2016 m. gegužės 26 d. Sprendimas *Bookit Ltd*, C-607/14; 2018 m. liepos 25 d. Sprendimas *DPAS Ltd*, C-5/17; 2019 m. spalio 3 d. Sprendimas *Cardpoint GmbH*, C-42/18; 2011 m. liepos 28 d. Sprendimas *Nordea*, C-350/10; 1982 m. spalio 6 d. Sprendimas *CILFIT*, C 283/81

Bylos aplinkybių ir proceso santrauka

- 1 2008–2014 m. įvairios investicinės bendrovės (toliau – IB; pagal 2011 m. Investicinių fondų įstatymo terminologiją – „valdymo bendrovė“) pareiškėjai K perdavė vykdyti tam tikras paslaugas, susijusias su mokestinių verčių nustatymu investicinių vienetų savininkų lygiu. K savo pagal specialiąsias su pajamų mokesčiu ir investiciniais fondais susijusias taisykles suteiktų paslaugų, kurios galiausiai buvo skirtos ne pagrindinei portfelio valdymo veiklai, o tinkamam investicinių vienetų savininkų pajamų iš fondų apmokestinimui,

neapmokestindavo apyvartos mokesčiu, nes, K nuomone, šios paslaugos pagal 1994 m. Apyvartos mokesčio įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 8 punkto i papunktį (Direktyvos 2006/112/EB 135 straipsnio 1 dalies g punktas) yra neapmokestinamos kaip gaunamos iš specialių investicinių fondų valdymo. Mokesčių administratoriaus nuomone, toks neapmokestinimas negali būti taikomas, nes paslaugos nėra laikomos nei būdingomis ir esminėmis, kaip ESTT reikalauja neapmokestinamų valdymo paslaugų atveju, nei užtikrinamas jų reikiamas savarankiškumas.

- 2 IB investicinių vienetų savininkams privalo pateikti visą informaciją, kad jie galėtų vykdyti mokesčių teisės aktuose numatytas pareigas atskleisti informaciją ir pateikti įrodymus. Visų pirma, teisės aktais IB taip pat buvo įpareigota pranešti investicinių vienetų savininkų pajamų apmokestinimui svarbias mokesčines vertes – už tai IB buvo atsakinga. Dėl to IB turėjo atlikti įvairius su mokesčiais susijusius skaičiavimus. Galiausiai su šiais veiksmais susijusiomis įstatymų nuostatomis siekiama teisingai apmokestinti iš fondų gaunamas investicinių vienetų savininkų pajamas.
- 3 Kelios IB buvo pavedusios K rengti mokesčių ataskaitą ir standartinį pranešimą. Svarbiausias fondų valdymo buhalterinės apskaitos vertes K gaudavo iš investicijų saugotojo, kuriam buvo perduota tvarkyti fondų valdymo buhalterinę apskaitą. Tačiau mokesčių atstovu, kuris pranešimą perduoda ataskaitas priimančiai institucijai, formaliai išliko IB. Užsakymus pateikusios IB perimdavo nepakeistas K paruoštas mokesčių ataskaitas arba parengtus mokesčių verčių pranešimus ir duomenis perduodavo ataskaitas priimančiai institucijai.
- 4 K užsakymus pateikusios IB be daugybės valdymo užduočių, kurias atlieka pačios, skirtingas valdymo užduotis perdavė vykdyti ir įvairiems tretiesiems asmenims. Viena iš šių užsakomųjų veiklos paslaugų yra K patikėtas mokesčių ataskaitų parengimas ir mokesčių duomenų pranešimo ruošimas minėtu tikslu remiantis IB pateiktais duomenimis.
- 5 Dėl iš investicinių fondų gaunamų pajamų apmokestinimo aspektų sudėtingumo ir įstatymo leidėjo numatytos atsakomybės ši užduotis dažnai būdavo perduodama vykdyti išorės paslaugų teikėjams. Tačiau šis aiškiai pagal įstatymą leidžiamas perdavimas tretiesiems asmenims niekaip nepakeičia IB atsakomybės – išorės santykiuose ji privalo prisiimti atsakomybę už įgaliotų trečiųjų asmenų veiksmus. Jei dėl K kaltės būtų pateiktas neteisingas mokesčių verčių pranešimas, vidaus santykiuose pagal bendrąsias civilinės teisės normas ji už tai būtų atsakinga IB. Atsakomybės už IB sprendimus dėl apmokestinimo K neprisiėmė. K perduota vykdyti veikla taip pat nebuvo susijusi su investicinio fondo dalies vertės nustatymu.
- 6 Dėl mokesčių administratoriaus sprendimų dėl apyvartos mokesčio už 2008–2014 metus, kuriais už šias paslaugas priskaičiuotas apyvartos mokesčio, K pateikė skundą *Bundesfinanzgericht* (Federalinis finansinių bylų teismas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 7 **Mokesčių administratoriaus** nuomone, remiantis atitinkamais ESTT sprendimais dėl specialių investicinių fondų valdymo neapmokestinimo, galima daryti išvadą, kad KIPVPS direktyvos II priede išvardytos paslaugos taip pat galėtų būti neapmokestinamos, jei IB jas teiktų pati. Tada bet koku atveju šios paslaugos būtų laikomos įprastomis fondui. Tačiau, jei šias paslaugas teiktų trečiasis asmuo – valdytojas, reikėtų įvertinti, ar paslaugos skirtos būdingoms ir esminėms specialaus investicinio fondo valdymo funkcijoms atlikti ir ar jos sudaro bendrai vertinamą atskirą visumą. Be to, pavyzdžiui, remiantis ESTT sprendimu *GfBk*, būtų reikalaujama, kad užsakomoji valdymo paslauga būtų glaudžiai susijusi su fondo turto valdymu siaurąja prasme (portfelio valdymu). Būdinga IB veikla pagal minėtą sprendimą yra būtent iš visuomenės pritraukto kapitalo kolektyvinis investavimas į perleidžiamus vertybinius popierius. Mokestinių verčių nustatymas investicinių vienetų savininkų mokestinėms prievolėms įvykdyti pats savaime nėra būdingas specialių investicinių fondų valdymo veiklai. Tai veikiau yra tipinės mokesčių konsultantų ir auditorių bei panašių profesinių grupių paslaugos.
- 8 Mokesčių ataskaitai ir ataskaitas priimančiai įstaigai pateiktinam pranešimui reikalingų duomenų nustatymas yra tik pirminė paslauga, padedanti įvykdyti IB mokesčių atstovo pareigą informuoti mokesčių tikslais. Tokios paslaugos nėra būdingos specialių investicinių fondų valdymui ir nesudarytų reikšmingos KIPVPS direktyvos II priede išvardytų paslaugų dalies. Be to, pirminių paslaugų teikimas, kai mokestines vertes praneša kitas asmuo, iš esmės nėra savarankiška valdymo veikla. Reikiamas savarankiškumas būtų tik tada, jei pagrindinės centralizuotos valdymo užduotys (kurios yra išvardintos II priede) būtų perduotos ir šios paslaugos, kaip visuma, būtų savarankiškos ir būdingos bei esminės specialių investicinių fondų valdymo veiklai. Vien to, kad veikla yra paminėta KIPVPS direktyvos II priede, savaime nepakanka. Mažas užmokesčio už K paslaugas dydis taip pat rodo, kad tai yra tik pagalbinė paslauga.
- 9 **K**, priešingai, mano, kad iš Sprendimo *GfBk* 22 punkto ir Sprendimo *Fiscale Eenheid* 77 punkto matyti, kad, be centralizuoto portfelio valdymo, su juo susijusios valdymo paslaugos (ypač tos, kurios išvardintos KIPVPS direktyvos II priede) taip pat yra būdingos specialaus investicinio fondo valdymo veiklai. Bet koku atveju ne visada turi būti perduodama valdymo paslaugų visuma. Taikant neapmokestinimą veikiau galima perduoti teikti ir atskiras paslaugas, jei jos yra glaudžiai susijusios su įprasta pačios IB veikla. Kadangi II priede išvardintos paslaugos pagal ESTT jurisprudenciją yra būdingos specialių investicinių fondų valdymo veiklai, glaudžiai su tokia veikla susijusios paslaugos taip pat turėtų būti neapmokestinamos.
- 10 Kai išorės paslaugų teikėjui perduodama veikla, kurią IB kitu atveju dėl esamos teisinės situacijos turėtų vykdyti pati, atsiranda glaudus ryšys su būdinga specialių investicinių fondų valdymui paslauga. Be to, čia nagrinėjamos specialaus mokestinių verčių nustatymo paslaugos investicinių vienetų savininkams apmokestinti juk yra teikiamos tik investicinių fondų srityje ir dėl to bet koku

atveju yra būdinga ir esminė fondo paslauga. Paslaugų, kurios, pavyzdžiui, yra skirtos IB veiklos kontrolei ir priežiūrai ir privalomai turi būti perduotos vykdyti depozitoriumui (investicijų saugotojui), pati IB teikti negalėtų, todėl jos negalėtų būti laikomos būdingomis jos veiklai. Todėl Sprendime *Abbey National ESTT* nurodė, kad pagal Direktyvos 2006/112/EB 135 straipsnio 1 dalies g punktą nenumatyta teisė neapmokestinti tokių paslaugų.

- 11 K nesutiko su paprastai mokesčių administratoriaus išsakoma nuomone, kad mokesčių atstovo atliekamas mokestinių verčių nustatymas ir pranešimas yra tipinė auditoriaus ir mokesčių konsultanto paslauga, ir nurodė, kad, viena vertus, yra daugybė IB, kurios pačios savo atsakomybėn perima vykdyti mokesčių atstovo užduotis. Kita vertus, anot jos, yra ir ne viena kredito įstaiga, kuri mokesčių atstovo funkciją perimtų iš nesavarankiškai valdomų investicinių fondų.
- 12 Pasak jos, atsižvelgiant į „bendrai vertinamos atskiros visumos sudarymo“ kriterijų, išorės paslaugų teikėjams taip pat neturi būti perduota beveik visa valdymo veikla, pakanka, kad užsakomoji veikla būtų tokia valdymo veikla, kurią galima atskirti. Bet koku atveju parengiant mokestinį vertinimą kiekvienam investiciniam vienetui ir nustatant deklaruotinas mokestines vertes šis kriterijus yra tenkinamas. Nors vertės čia perimamos iš fondo lygmeniu paruoštinų pajamų ataskaitos arba fondo buhalterijos, tačiau taikant specialias profesines žinias pajamų mokesčių požiūriu jas reikia ne vieną kartą koreguoti. Iš Sprendimo *GfBk* išplaukia, kad formalus IB atliekamas pranešimo perdavimas ataskaitas priimančiai įstaigai nėra kliūtis, dėl kurios nebūtų galima taikyti neapmokestinimo, nes *GfBk* atveju IB pasiliko ir galutinio sprendimo teisę.
- 13 Kad valdymo paslauga būtų laikoma esmine, pakanka, jog ši paslauga tinkamai kolektyvinių investicijų valdymo veiklai būtų labai svarbi ir įprasta, taip pat gana svari. Galiausiai neapmokestinimas užsakomajai veiklai būtų taikomas tada, jei ji pakeistų valdymo veiklą, kuri yra glaudžiai susijusi su iš esmės IB suteiktina paslauga, ir jei suteikta paslauga būtų atskiriama, o ne tik neesminė valdymo veikla.
- 14 Kadangi IB pagal Investicinių fondų įstatymo nuostatas investicinių vienetų savininkui privalo pateikti visą informaciją, kurios jam reikia jo mokestinėms prievolėms įvykdyti, ir šiuo tikslu turi paruošti mokesčių ataskaitą ir mokestinių verčių pranešimą ir pasirūpinti jų paskelbimu, bet koku atveju tai yra būdinga įprasta fondui specialaus investicinio fondo valdymo veikla. Tai patvirtina ir tokia aplinkybė, kad KIPVPS direktyvos II priede mokesčių deklaracijų rengimas nurodytas kaip „Administracinė veikla“. Sąvoka „mokesčių deklaracijos“ turėtų būti suprantama kaip apimanti ne tik formalių mokesčių deklaracijų parengimą, bet ir bet kokią veiklą, skirtą įvykdyti su mokesčiais susijusias pareigas. Atlygio už K patikėtą teikti užsakomąsias paslaugas dydis, kuris, mokesčių administratoriaus nuomone, yra mažas, pagrįstas įvairiomis sąveikomis su kitais paslaugų teikimo santykiais tarp K ir užsakančiųjų IB.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 15 ESTT jau ne kartą nagrinėjo Direktyvos 2006/112/EB 135 straipsnio 1 dalies g punkte numatytos neapmokestinimo nuostatos taikymą valdant specialius investicinius fondus (kaip juos apibrėžia valstybės narės) ir nusprendė, kad galėtų būti neapmokestinamos ir valdymo paslaugos, patikėtos teikti trečiajam asmeniui – valdytojui, jei šiomis paslaugomis atliekamos būdingos ir esminės specialaus investicinio fondo valdymo funkcijos ir šios funkcijos sudaro bendrai vertinamą atskirą visumą (žr. minėtus sprendimus). Tačiau, atsižvelgiant į skirtingą šalių pateiktą šių kriterijų aiškinimą administracinėje byloje ir į priešingus tikslus – viena vertus, numatyta plati taikymo sritis, kad nemokėdami apyvartos mokesčio smulkieji investuotojai savo lėšas naudodamiesi investiciniais fondais galėtų diversifikuotai investuoti į investicinius fondus, kita vertus, minėtam neapmokestinimui apibrėžti naudojamas sąvokas reikia aiškinti siaurai, nes tai yra nukrypti leidžianti nuostata –, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, išlieka pagrįstų abejonių dėl Sąjungos teisę atitinkančio „specialaus investicinio fondo valdymo“ sąvokos aiškinimo. Nagrinėjami klausimai visų pirma kyla dėl to, kad užsakomosios paslaugos nėra glaudžiai susijusios su pagrindine portfelio valdymo veikla, kurią sudaro tiesioginis iš visuomenės pritraukto kapitalo kolektyvinis investavimas. Nagrinėjamu atveju veikia kalbama apie tiesiog administracinę veiklą, kuria siekiama tinkamai apmokestinti investicinių vienetų savininko pajamas pagal specialias mokesčių ir investicinių fondų teisės nuostatas ir kuri gali būti pakankamai glaudžiai susijusi su KIPVPS direktyvos II priede nurodyta administracine veikla, kad būtų galima taikyti neapmokestinimą. Be to, kyla klausimas, ar K teikiamoms paslaugų sudedamosioms dalims būdingas reikiamas savarankiškumas.
- 16 Pagal neapmokestinimo nuostatos tikslą, į kurį reikia atsižvelgti teikiant išaiškinimą, smulkiesiems investuotojams turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos investuoti į investicinius fondus. Dalyvavimas investiciniame fonde ir tiesioginis investavimas į vertingus daiktus turėtų būti fiskaliai neutralūs apyvartos mokesčio požiūriu (ESTT sprendimas *Abbey National*, 62 punktas). Taigi būdingas ir įprastas investicinio turto valdymui paslaugas, siekiant išvengti nepageidaujamo pabrangimo, iš esmės turi būti galima perduoti teikti išorės paslaugų teikėjams. Pavyzdžiui, ESTT sprendime *GfBk* (31 punktas) konstatuojama, kad verslininko, kuris neapmokestinamą su valdymu susijusią paslaugą teikia pasitelkdamas savo darbuotojus, situacija nėra palankesnė nei verslininko, kuris paslaugas patikėjo teikti išorės asmenims. Tačiau klausimų kyla dėl to, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją neapmokestinimo nuostatos (kaip nukrypti leidžiančios nuostatos) iš esmės turi būti aiškinamos siaurai, todėl galimai ribojantys Teisingumo Teismo kriterijai (paslaugos būdingumas, esmingumas ir reikiamas savarankiškumas) galėtų prieštarauti neapmokestinimo tikslui, į kurį būtina atsižvelgti.
- 17 Minėti ESTT sprendimai *SDC*, *CSC*, *Bookit*, *DPAS* ir *Cardpoint* buvo susiję su taikomoje Pridėtinės vertės mokesčio direktyvoje konkrečiai pateiktomis

atitinkamomis neapmokestinamomis finansinėmis paslaugomis, pavyzdžiui, sandoriais dėl mokėjimų ar pervedimų arba sandoriais, kurie susiję su tam tikrais vertybiniais popieriais. O šioje byloje nuostatos dėl iš esmės toliau aprašytos paslaugos „specialių investicinių fondų, kaip juos apibrėžia valstybės narės, valdymas“ neapmokestinimas yra ginčytinas. Be to, ESTT nurodo (pavyzdžiui, žr. Sprendimo *SDC* 66 punktą), kad paslauga, kuri yra būdinga su pervedimais susijusiam sandoriui, turi padėti pervesti lėšas ir dėl šio pervedimo turi pasikeisti teisinė ir finansinė padėtis. Taigi ESTT teiginių dėl konkrečių finansinių paslaugų būdingumo negalima be apribojimų taikyti platesnio masto „specialių investicinių fondų valdymui“ tuo požiūriu, kad šiuo atveju būdinga gali būti laikoma tik ta paslauga, kuri turi tiesioginį poveikį finansinei fondo situacijai (portfelio valdymas siaurąja prasme). Pagal Sprendimą *Fiscale Eenheid* (72, 73 ir 77 punktai) be portfelio valdymo funkcijų būdingos funkcijos yra ir KIPVPS direktyvos II priede (nebaigtiniame sąraše) nurodytos kolektyvinio investavimo subjektų (KIPVPS) administravimo funkcijos. Sprendime *Abbey National*, aiškiai nesivadovaudamas Komisijos ir Jungtinės Karalystės nuomone, kad sąvoka „specialių investicinių fondų valdymas“ turi būti aiškinama siaurai, ESTT teigia, kad specialių investicinių fondų valdymas iš esmės neapsiriboja tik portfelio administravimu siaurąja prasme. Atitinkamų ESTT teiginių dėl nurodytų konkrečių finansinių paslaugų, kurioms netaikomas mokestis, būdingumo negalima taikyti specialių investicinių fondų valdymo veiklai. Neapmokestinamas šiuo atveju yra ne tik „iš visuomenės pritraukto kapitalo kolektyvinis investavimas“, bet iš esmės ir „specialių investicinių fondų valdymas“. Tačiau, kiek tai susiję su bendraisiais teiginiais dėl užsakomosios paslaugos neapmokestinimo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad minėtais sprendimais galima vadovautis. Lieka neaišku, ar investiciniam fondui būdingas apmokestinamųjų pajamų nustatymas pagal investuotojus siekiant teisingai sumokėti investicinių vienetų savininko mokesčius yra būdinga ir esminė specialių investicinių fondų valdymo veikla, ir ar šiai veiklai būdingas reikiamas savarankiškumas.

Vertinimas atsižvelgiant į tikslą

- 18 Byloje *Abbey National*, viena vertus, buvo nagrinėjamos depozitoriumo teikiamos paslaugos, kuriomis buvo siekiama užtikrinti teisės aktų ir fondo taisyklių laikymąsi, kita vertus – įvairios administracinės ir apskaitos paslaugos, suteiktos trečiojo asmens – valdytojo (šiuo klausimu žr. skirsnį „Vertinimas atsižvelgiant į glaudų ryšį“).
- 19 Dėl paslaugų, susijusių su teisės aktuose ir sutartyse numatytų fondui keliamų reikalavimų laikymusi, ESTT nusprendė, kad jos nėra būdingos specialių investicinių fondų valdymui. Šią išvadą ESTT grindė tuo, kad tokių paslaugų tikslas nėra iš pasirašančiojo asmens perkant investicinius vienetus suteikto kapitalo sudaryti investicinį portfelį ir jį valdyti. Šių paslaugų tikslas veikiau yra užtikrinti, kad kolektyvinio investavimo subjektų valdymas vyktų laikantis teisės aktų. Taigi tokios paslaugos vertintinos ne kaip šių subjektų valdymas, o kaip jų veiklos kontrolė ir priežiūra.

- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, ESTT svarbu buvo ne tai, ar pagal įstatymą arba sutartį valdymo paslauga buvo perduota teikti išorės asmenims, o tik šios paslaugos tikslas. Investicijų saugotojo kontrolės veikla investuotojų apsaugos interesais siekiama užtikrinti teisės aktus atitinkantį valdymą, o IB būdingos veiklos tikslas – užtikrinti, kad smulkiesiems investuotojams būtų paprasčiau kolektyviai investuoti kapitalą į vertybinius popierius ir valdyti suformuotą investicinį portfelį. Neapmokestinus šios veiklos, iš investuotojų už tai gautas atlygis taip pat neturi būti apmokestinamas pridėtinės vertės mokesčiu, kaip yra tiesioginio vertybinių popierių įsigijimo ir valdymo atveju.
- 21 Sprendimą *Fiscale Eenheid* (77 ir 78 punktai) ESTT taip pat grindžia veiklos tikslu. Remiantis tuo, kas išdėstyta, šiuo atveju galima daryti tokią išvadą: valdymo ir apskaitos veikla, kuria siekiama laikantis teisės aktų tinkamai apmokestinti investicinių vienetų savininkų pajamas, nėra būdinga fondo veiklai, o yra vykdoma gaunant pajamas įvairiais būdais ir esant įvairioms teisės aktuose numatytoms bendrosioms sąlygoms. Bet kokiu atveju reikia turėti omenyje, kad šiuo atveju egzistuoja itin konkrečios investicinių fondų veiklą reglamentuojančių teisės aktų nuostatos dėl iš fondų gautų pajamų apmokestinimo.
- 22 Jei teisės aktų, susijusių su specialių investicinių fondų valdymu, laikymosi kontrolės dėl nebūdingo jos tikslo ESTT nelaiko būdinga specialių investicinių fondų valdymui veikla, tai galėtų būti taikoma ir veiklai, kuria, atsižvelgiant į jos teisinius pagrindus, siekiama laikantis teisės aktų apskaičiuoti investicinių vienetų savininkams taikytinus mokesčius. Todėl kyla klausimas, ar veikla, kuria siekiama laikantis teisės aktų apmokestinti investicinių vienetų savininkų pajamas, gali būti laikoma būdinga specialių investicinių fondų valdymui veikla.

Vertinimas atsižvelgiant į glaudų ryšį

- 23 Sprendime *Abbey National* taip pat buvo kalbama apie įvairias administracines ir apskaitos paslaugas, kurias teikė trečiasis asmuo – valdytojas. Jungtinės Karalystės vyriausybės ir Komisijos nuomone, nuostatą reikia aiškinti siaurai, kad neapmokestinamos gali būti tik su investicinio portfelio valdymu glaudžiai susijusios valdymo paslaugos, taigi tos, kurios turi tiesioginį poveikį fondo aktyvams ir pasyvams (siaura valdymo paslaugos sąvokos samprata).
- 24 ESTT šiuo požiūriu nesivadovavo: KIPVPS direktyvos II priede nurodytos administracinės paslaugos kartu su vien investicinio portfelio valdymu taip pat gali būti neapmokestinamos, nes jos yra būdingos KIPVPS veiklai (Sprendimo *Abbey National* 64 punktas). Šios veiklos esmė yra kolektyviai investuoti iš visuomenės pritrauktą kapitalą į vertybinius popierius. Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, remiantis ESTT sprendimo 70 punkte nustatytu apribojimu, darytina išvada, kad KIPVPS direktyvos II priede išvardintos paslaugos bet kokiu atveju yra būdingos ir neapmokestinamos tuomet, jei jas teikia pati IB. Tačiau jei šias paslaugas teikia trečiasis asmuo – valdytojas, neapmokestinamomis pagal 70 punktą jos gali būti laikomos tik tada, jeigu jos

sudaro bendrai vertinamą atskirą visumą, priskiriamą būdingoms ir esminėms specialių investicinių fondų valdymo funkcijoms (taip pat žr. Sprendimo *GfBk* 21 punktą). Ar ši sąlyga tenkinama, turi nuspręsti šalies teismas (74 punktas). ESTT to neatmeta, tačiau ir nepatvirtina, taigi pagal Sprendimą *Abbey National* lieka neaišku, ar šioje byloje teiktos gausios valdymo paslaugos yra būdinga specialių investicinių fondų valdymo veikla.

- 25 Kitas išvadas būtų galima padaryti remiantis Sprendimu *GfBk*. Šio sprendimo 23 punkte ESTT nurodė, kad mokestis veiklai netaikomas tada, kai ji glaudžiai susijusi su pačios IB veikla, dėl kurios galima laikyti, jog investicinės bendrovės atlieka būdingas ir esmines specialių investicinių fondų valdymo funkcijas. Jei remiantis šiais argumentais dar būtų galima manyti, kad ir investicinių fondų dalies savininkų pajamų nustatymas yra pirminė ir įprasta investicinio fondo veiklos sritis, pagal tolesnį 24 punktą visgi vėl būtų reikalingas atitinkamas apribojimas. Jame Teisingumo Teismas konstatavo, kad paslaugos, kurias sudaro rekomendacijų dėl turto pirkimo ir pardavimo teikimas, yra glaudžiai susijusios su būdinga IB veikla, apimančia iš visuomenės pritraukto kapitalo kolektyvinį investavimą į vertybinius popierius.
- 26 Be to, ESTT čia jau nebemini 22 punkte taip pat būdinga veikla laikomo administravimo, kaip nurodyta KIPVPS direktyvos II priede. Tai galima paaiškinti tuo, kad byla *GfBk* buvo susijusi būtent su konsultavimo paslaugomis, glaudžiai susijusiomis su investicinio portfelio valdymu siauresne prasme, todėl ESTT pasisakė tik šiuo klausimu. Vis dėlto visų pirma generalinis advokatas pateikdamas savo nuomonę, kuria ESTT aiškiai remiasi, atkreipė dėmesį į tai, kad iš esmės tik portfelio valdymas ir glaudžiai su juo susijusios tipinės fondo valdymo veiklai paslaugos, atskiriančios ją nuo kitos ekonominės veiklos, galėtų būti laikomos būdingomis. Taigi būdinga galėtų būti laikoma ne kiekviena KIPVPS direktyvos II priede nurodyta valdymo paslauga, o jei paslauga yra perduota vykdyti trečiajam asmeniui – valdytojui, ji turėtų būti dar ir glaudžiai susijusi su investicinio portfelio valdymu siaurąja prasme (modifikuotas siauras požiūris).
- 27 Šis pakoreguotas siauras požiūris būtų suderinamas ir su nuolatiniu ESTT tvirtinimu, kad KIPVPS direktyvos II priede nurodyta veikla bet kuriuo atveju yra būdinga IB valdymui, jeigu jas vykdo pati IB. Tačiau kai jas vykdo trečiasis asmuo – valdytojas, šie sandoriai, kad juos būtų galima neapmokestinti, turi sudaryti bendrai vertinamą atskirą visumą, taip pat jie turi būti būdinga ir esminė specialių investicinių fondų valdymo dalis.
- 28 Remiantis ESTT nurodymu, kad KIPVPS direktyvos II priede nurodytos ir užsakomosios paslaugos būdingumui nustatyti turi būti patikrinta atsakomybės apimtis ir vertintinos paslaugos tikslas, būtų galima daryti išvadą, kad nėra priimtinas „uždaro rato“ logika grindžiamas argumentas, jog KIPVPS direktyvos II priede numatytos paslaugos net tada, kai jos perduodamos teikti išorės asmenims, yra būdingos specialių investicinių fondų valdymui, taigi kad šios paslaugos yra skirtos būdingam tikslui pasiekti ir jas teikiant užtikrinamas

būdingos veiklos vykdymas. Jei būtų leidžiama vadovautis tokiu „uždaro rato“ logika grindžiamu argumentu, ESTT tvirtinimas, kad, kai tokia paslauga yra perduodama teikti trečiajam asmeniui, neapmokestinimas galėtų būti taikomas tik tada, jei ši paslauga yra būdinga, esminė ir pakankamai savarankiška, netektų prasmės. Taigi, ar KIPVPS direktyvos II priede nurodyta paslauga, jei ją teikia trečiasis asmuo – valdytojas, yra būdinga specialių investicinių fondų valdymo veiklai, turi būti vertinama pagal kitus kriterijus. Remiantis ESTT argumentais Sprendime *GfBk* logiška manyti, kad tai galėtų būti glaudus ryšys su pagrindine investicinio portfelio valdymo veikla.

- 29 Tačiau toks požiūris vėlgi gali prieštarauti pirmiau minėtam plačiam požiūriui. Siauram požiūriui, kad veikla specialių investicinių fondų valdymui būdinga yra tik tuo atveju, jeigu ji yra susijusi su pagrindine IB veikla, todėl turi įtakos fondo finansinei padėčiai, prieštarauja pirmiau minėti argumentai, dėl kurių ESTT nesirėmė Komisijos ir Jungtinės Karalystės nuomone ir tokią sampratą ryžtingai atmetė (Sprendimas *ATP PensionService*, 69 punktą). Dar liktų pakoreguotas siauras požiūris, pagal kurį KIPVPS direktyvos II priede nurodyta valdymo veikla yra būdinga tik tada, kai ji (nors pati ir neturi įtakos finansinės padėties pokyčiams) yra glaudžiai susijusi su finansinę fondo padėtį nulemiančiu investicinio portfelio valdymu. Jei pastarasis požiūris, kuris galėjo būti išreikštas minėtame Sprendime *GfBk*, yra teisingas, šioje byloje nagrinėjamos paslaugos, nesant glaudaus ryšio su pagrindine IB veikla, negali būti neapmokestinamos.

Klausimas dėl atsakomybės

- 30 Dėl atsakomybės svarbos Sprendimo *Bookit* 40 punkte (2 ir 3 sakiniuose) ir Sprendimo *DPAS* 36 punkte ESTT nurodė: šiuo atveju reikia atskirti pagal PVM direktyvą neapmokestinamą paslaugą nuo teikiamos vien fizinės ar techninės paslaugos. Šiuo tikslu visų pirma reikia išnagrinėti paslaugų teikėjo atsakomybės apimtį, būtent klausimą, ar ši atsakomybė yra tik už techninius aspektus, ar apima būdingas ir esmines sandorių funkcijas, apibūdinančias sandorius.
- 31 Jei mokestinių verčių nustatymas siekiant užtikrinti investicinių vienetų savininkų apmokestinimą pagal su investiciniais fondais susijusius teisės aktus yra būdinga ir esminė specialių investicinių fondų valdymui veikla, K taip pat yra atsakinga už šias būdingas ir esmines funkcijas.
- 32 Jei investicinių vienetų savininkui kiltų neigiamų pasekmių dėl neteisingo atitinkamų verčių nustatymo, atsakomybė už žalą jam pirmiausia tektų IB. Ši savo ruožtu pagal bendruosius civilinės teisės principus galėtų pareikalauti, kad žalą atlygintų K. Tačiau lieka neaišku, ar ši atsakomybė apima būdingas ir esmines sandorių funkcijas, kurios būdingos IB sandoriams. Jei tik investicinio portfelio valdymo paslaugos siauresne prasme arba tik valdymo paslaugos, kurios glaudžiai susijusios su vien investicinio portfelio valdymu, siaurąja prasme yra būdinga veikla, K neturėtų prisiimti atsakomybės, susijusios su čia nagrinėjama veikla.

Dėl reikalaujamo savarankiškumo

- 33 Remiantis Sprendimo *GfBk* 27 ir 28 punktais nėra svarbu, ar užsakomoji valdymo paslauga, glaudžiai susijusi su investicinio portfelio valdymu, yra vienintelis IB galutinio sprendimo pagrindas. ESTT taip pat pakartojo teiginį, kad specialių investicinių fondų valdymą galima padalyti į įvairias paslaugas, kurios paskui gali būti neapmokestinamos. Perdavus tokias paslaugas teikti trečiajam asmeniui – valdytojui, tai galioja tuo atveju, jei teikiant kiekvieną iš šių paslaugų vykdomos būdingos ir esminės investicinių bendrovių vykdomo specialių investicinių fondų valdymo funkcijos.
- 34 Taigi K taip pat mano, kad reikalaujamam savarankiškumui užtikrinti visas paslaugų paketas nėra būtinas, pakanka, kad užsakomąją valdymo paslaugą būtų galima tinkamai atskirti. Taip, K teigimu, ir yra, nes galima atskirti, kad viso pajamų nustatymo procese K teikia tokias paslaugas, kuriomis iš investicijų saugotojo perimtas vertes pritaiko pagal mokesčių teisės aktų reikalavimus. Be to, kadangi Sprendime *GfBk* nepaminėtas savarankiškumo kriterijus, K daro išvadą, kad gali būti, jog ESTT šio kriterijaus atsisakė arba bent jau neteikia jam tiek daug reikšmės, kaip ankstesniuose sprendimuose.
- 35 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, iš bendrųjų ESTT sprendimuose randamų teiginių dėl finansinių paslaugų, suteiktų po to, kai buvo priimtas minėtas Sprendimas *GfBk* (sprendimai *Bookit*, *DPAS*, *Fiscale Eenheid*, *Cardpoint*), aiškiai matyti, kad ESTT ir toliau laikosi vadinamojo „bendrai vertinamos atskiros visumos“ kriterijaus nustatydamas, ar neapmokestinimas gali būti taikomas užsakomajai finansinei paslaugai. Pagal ESTT Sprendimo *Bookit* 38–41 punktus, Sprendimo *DPAS* 34 punktą ir Sprendimo *Fiscale Eenheid* 71 punktą reikia atsižvelgti į funkcinius paslaugos aspektus: kad paslaugą būtų galima kvalifikuoti kaip su specialių investicinių fondų valdymu susijusį sandorį, ji turi sudaryti bendrai vertinamą atskirą visumą, priskiriamą būdingoms ir esminėms specialių investicinių fondų valdymo funkcijoms.
- 36 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui neaišku, koks turėtų būti užsakomosios paslaugos savarankiškumas ar apimtis, kad būtų laikoma, jog egzistuoja bendrai vertinama atskira visuma. Todėl kyla klausimas, ar K suteiktos ir prie bylos aplinkybių aprašytos paslaugos sudedamosios dalies, pagal kurią „perimamos su mokesčiais susijusios užduotys siekiant užtikrinti investicinių vienetų savininkų apmokestinimą“, pritaikant iš investicijų saugotojo arba IB perimtas vertes pagal mokesčių ir investicinių fondų veiklą reglamentuojančius teisės aktus, pakanka, kad būtų tenkinama ESTT reikalaujama bendrai vertinamos atskiros visumos buvimo sąlyga.
- 37 Atsakymai į klausimus dėl Direktyvos 2006/112/EB 135 straipsnio 1 dalies g punkto, visų pirma sąvokos „specialių investicinių fondų valdymas“ apimties, aiškinimo yra labai svarbūs priimant sprendimą nagrinėjamoje apeliacinėje byloje dėl išorės asmenims perduoto vykdyti mokesčių verčių nustatymo neapmokestinimo arba apmokestinimo. *Bundesfinanzgericht* pirmiausia remdamasis iki šiol išnagrinėtomis bylomis ir minėtomis faktinėmis aplinkybėmis

nemano, kad šiuo atveju nėra jokių abejonių, kaip turėtų būti aiškinama Sąjungos teisė. Be to, siekiant Europos Sąjungoje užtikrinti neutralumo principu grindžiamą konkurenciją, svarbu greitai išaiškinti neaiškias direktyvos nuostatas.

DARBINIS VERTINIMAS